

Vaikuttavuuden arviointi kuntien keinoille edistää kunnan ja yritysten välistä ilmastoyhteistyötä

14.6.2022

Anna-Maria Rauhala, Ramboll

Esityksen sisältö

1. Työn tausta ja tavoitteet
2. Toimintamallikirjasto
3. Arviointikehikko
4. Arvioinnin tulokset
5. Suositukset

Työn tausta ja tavoitteet

- Vantaan, Järvenpään ja Keravan kaupunkien yhteistyössä toteuttamassa ja ympäristöministeriön rahoittamassa hankkeessa kasattiin kunnille **toimintamallikirjasto** sekä arvioitiin kuntien keinoja edistää kunnan ja yritysten välistä ilmastoyhteistyötä. **Vaikuttavuuden arvioinnin** toteutti Ramboll Finland Oy kaupunkien muodostaman ohjausryhmän tuella.
- Vaikuttavuuden arvioinnilla toimintamalleja pystytään **priorisoimaan järjestykseen ja tukemaan siten toimintamallien valintaa oikeaan käyttötarkoitukseen**. Työn tarkoitus on tuottaa kuntia hyödyttävää tietoa vaikuttavimmista keinoista, jotta kuntien resurssit kohdentuvat järkevästi.

Toimintamallikirjasto

- Kunnat voivat edistää useilla erilaisilla keinoilla yritysten ilmastotyön edellytyksiä, tiivistää yhteistyötä kunnan ja yrityksen välillä sekä tukea alueellisen ilmastotyön edistymistä.
- Keinoista on koottu toimintamallikirjasto, jonka toimintamalleja voidaan monistaa useisiin kuntiin.
 - Yhteisillä toimintatavoilla edistetään kansallisesti kuntien ilmastotyötä.
 - Yhteensä 33 toimintamallia pääkategorioissa
 - Kunnan perustekeminen
 - Alueen kehittäminen yhdessä
 - Markkinoiden ohjaaminen
 - Palkitseminen ja tunnustukset
 - Viestintä
 - Toimijoiden törmäyttäminen
 - Koulutus ja neuvonta
 - Sitoumukset

KUNNAN PERUSTEKEMINEN

Maankäyttö ja kaavoitus
Liikenneinfrastruktuuri ja joukkoliikenneyhteydet
Energiaratkaisut
Viranomais- ja lupatoiminta
Fyysisen toimintaympäristön tarjoaja, ekosysteemialustat
Konserniohjaus ja omistajapolitiikka
Ilmasto-osaamisen lisääminen omassa organisaatiossa/kuntakonsernissa

ALUEEN KEHITTÄMINEN YHDESSÄ

Yritysten osallistaminen strategia- tai ohjelmatyöhön
Yritysten osallistaminen kunnan ilmasto-ohjelman toimenpiteisiin
Yhteiset kehityshankkeet
Kunnan järjestämä innovaatio-/ideakilpailu, hackathon
Alueellinen ilmastotyöryhmä

MARKKINOIDEN OHJAAMINEN

Kunnan vastuulliset hankinnat
Suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailut
Suunnittele ja rakenna SR -kilpailut
Rahoituksen myöntäminen kuntastrategiaa tukeville ideoille

PALKITSEMINEN JA TUNNUSTUKSET

Kunnan lanseeraama vastuullisuusmerkki
Diplomin/kunniakirjan myöntäminen
Kunnan jakama vuosittainen palkinto

VIESTINTÄ

Viestiminen kohdennetusti yrityksille kunnan ilmastoasioista ja mahdollisuuksista sekä kunnan tuottamista materiaaleista
Tiedottaminen muiden tarjoamista mahdollisuuksista, palveluista, yritysyritysoverkostoista, sitoumusalustoista jne.
Vähähiilisyteen kytkeytyvän datan avaaminen
Yritysten ilmastotekojen jakaminen kunnan kanavissa
Yritysluettelon/palveluhakemistoon vastuullisuusosio
Viestintäkampanjat
Yritystonttien markkinointi vastuullisuuskulmalla

TOIMIJOIDEN TÖRMÄYTTÄMINEN

Yritysten verkostoitumisen tukeminen
Verkkoalusta toimijoiden törmäyttämiseen
Tapahtumat, teemakohtaiset tilaisuudet

KOULUTUS JA NEUVONTA

Vastuullisuuskoulutus/-valmennus yrityksille
Kunnan yritysneuvonnan vastuullisuuspalvelu
Ilmasto osana yritystapaamisia

SITOUKSET

Allekirjoitettu ilmastositoumus kunnan ja yrityksen välille

Työn eteneminen

1

Arviointikehikko ja tavoitteiden määrittely

määriteltiin yhdessä hankeosapuolien kanssa tavoitteet työlle sekä arviointikehikko, jolla toimintamalleja arvioitiin yhdenmukaisesti. Arviointikehikosta luotiin excel-työkalu, johon arvioinnit koottiin.

2

Vaikuttavuuden arviointi

tehtiin vaikuttavuuden arviointi jo aiemmin hankkeessa luodulle toimintamallikirjastolle. Työ toteutettiin laadullisena asiantuntija-arviona konsultin ”pyöreä pöytä”-metodin kautta.

3

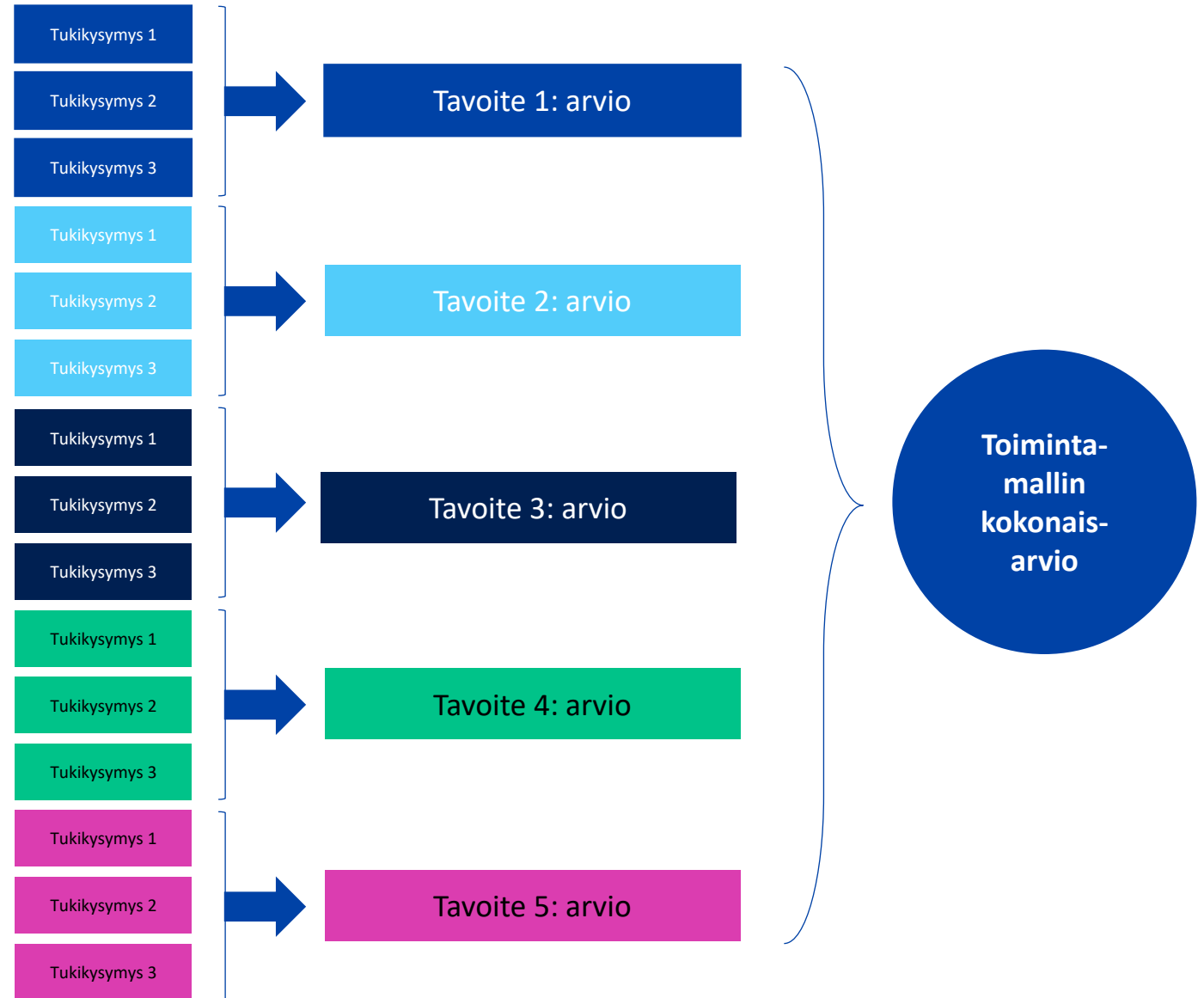
Laadunvarmistus ja raportointi

arviointille toteutettiin laadunvarmistus sekä raportointi työn tulokset sovitulla tavalla.

Arviointikehikko

Arviointi-kehikko

Jokaista tavoitetta tarkasteltiin vaikuttavuusarvioinnissa erikseen 4-portaisen arviointiasteikon kautta, lyhyellä kirjallisella arvioinnilla sekä tavoitteiden arviointia yhdistävänä kokonaisarviona.

Tavoitteiden tukikysymykset

Tavoitteet	Arvioinnin tukikysymykset
Päästöjen vähentäminen	Voiko toimintamalli aikaansaada päästövähennyksiä? Onko tunnistettavissa, mihin päästöihin toimintamalli voi vaikuttaa? Voiko toimintamallille tunnistaa päästövähennysmekanismien? Voidaanko arvioida päästövähennysten kohdentumista?
Alueen vihreän liiketoiminnan edellytysten parantaminen	Onko tunnistettavissa mihin liiketoimintaan toimintamallilla voisi vaikuttaa? Voidaanko toimintamallilla vaikuttaa yrityksen suoriin tai epäsuoriin päästöihin? Miten toimintamalli vaikuttaa vihreän liiketoiminnan edellytyksiin? Mikä on toimintamallin arvioitu vaikutustapa?
Alueen muut ympäristötavoitteet	Voidaanko toimintamallilla edistää/vaikuttaa myös muita alueen ympäristötavoitteita? Voidaanko toimintamallilla edistää luonnon monimuotoisuutta? Voidaanko toimintamallilla edistää vesistöäkökulmia? Voidaanko toimintamallilla edistää ilmanlaatuäkökulmia? Voidaanko toimintamallilla edistää melunäkökulmia? Onko huomioitu ilmastotavoitteet?
Kunnan ja yritysten vuorovaikutteisuuden lisääminen	Minkälaista vuorovaikutusta toimintamalliin sisältyy? Millä tavalla toimintamalli parantaa kaupungin ja yritysten välistä vuorovaikutusta? Millainen on vuorovaikutuksen kesto/jatkuvuus?
Kunnan ilmastoimagon parantaminen	Huomioiko toimintamalli kaupungin ilmastotyön? Onko vaikutus kunnan ilmastoimagoon tunnistettavissa? Vaikuttaako toimintamalli sidosryhmien käsityksiin kunnan ilmastotyöstä?

Arviointikehikko toimintamallien vaikuttavuuden arvioinnista

Esim. Suunnittele ja rakenna (SR-kilpailut)

Toimintamallin pääfokus: Päästöjen vähentäminen

Päästöjen vähentäminen	3,5
Alueen vihreän liiketoiminnan edellytysten parantaminen	3,3
Alueen muut ympäristötavoitteet	2,5
Kunnan ja yritysten vuorovaikutteisuuden lisääminen	1,7
Kunnan ilmastoimagon parantaminen	2,7
Kokonaisarvio	3,1

ARVIOINTIASTEIKKO
4 Suuri vaikutus
3 Kohtalainen vaikutus
2 Vähäinen vaikutus
1 Ei vaikuttavuutta
- Vaikutusmekanismia ei tunnistettu/epävarmuus liian suuri arvioitavaksi

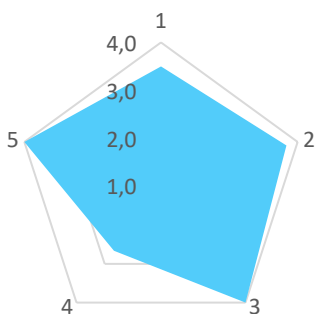
Toimintamallit arvioidaan **4-portaisen arviointiasteikon** mukaisesti sekä **kirjallisella arviolla**. Toimintamallille muodostetaan **kokonaisarvio** huomioiden tavoitteiden välinen painoarvoero.

- Päästöjen vähentäminen, 40 %
- Alueen vihreän liiketoiminnan edellytysten parantaminen, 30 %
- Alueen muut ympäristötavoitteet, 15 %
- Kunnan ja yritysten vuorovaikutteisuuden lisääminen, 10 %
- Kunnan ilmastoimagon parantaminen, 5 %

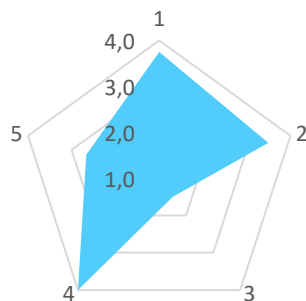
Arvioinnin tulokset

Viisi vaikuttavinta toimintamallia suhteessa kokonaisarviointiin

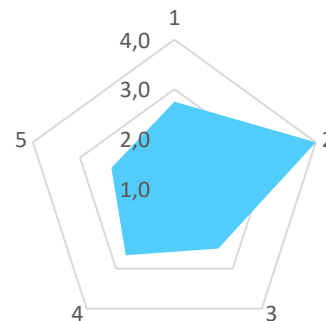
Energiaratkaisut 3,6 p

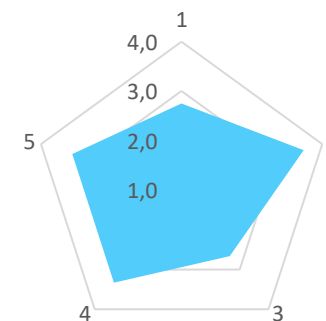
Yritysten verkostoitumisen tukeminen (3,3 p)

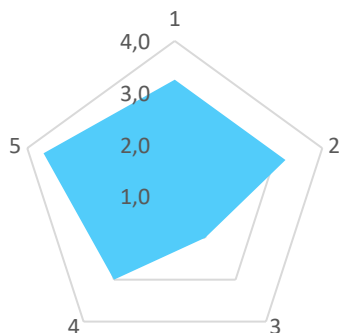
Maankäyttö ja kaavoitus (3,1 p)

Konserniohjaus ja omistajapolitiikka (3,1 p)

Yritysten osallistaminen strategia- tai ohjelmatyöhön (3,1 p)

1. Päästöjen vähentäminen;
2. Alueen vihreän liiketoiminnan edellytysten parantaminen;
3. Alueen muut ympäristötavoitteet;
4. Kunnan ja yritysten vuorovaikutteisuuden lisääminen;
5. Kunnan ilmastoimagon parantaminen

Vantaa

Järvenpää

Kerava

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Vaikuttavimmat toimintamallit eri toimintamallikategorioissa

Kunnan perustekeminen

- Energiaratkaisut

Alueiden kehittäminen

- Yritysten osallistaminen strategia- tai ohjelmatyöhön

Markkinoiden ohjaaminen

- Kunnan vastuulliset hankinnat

Palkitseminen ja tunnustus

- Kunnan lanseeraama vastuullisuusmerkki

Viestintä

- Yritystonttien markkinointi vastuullisuuskulmalla

Toimijoiden törmäytys

- Yritysten verkostoitumisen tukeminen

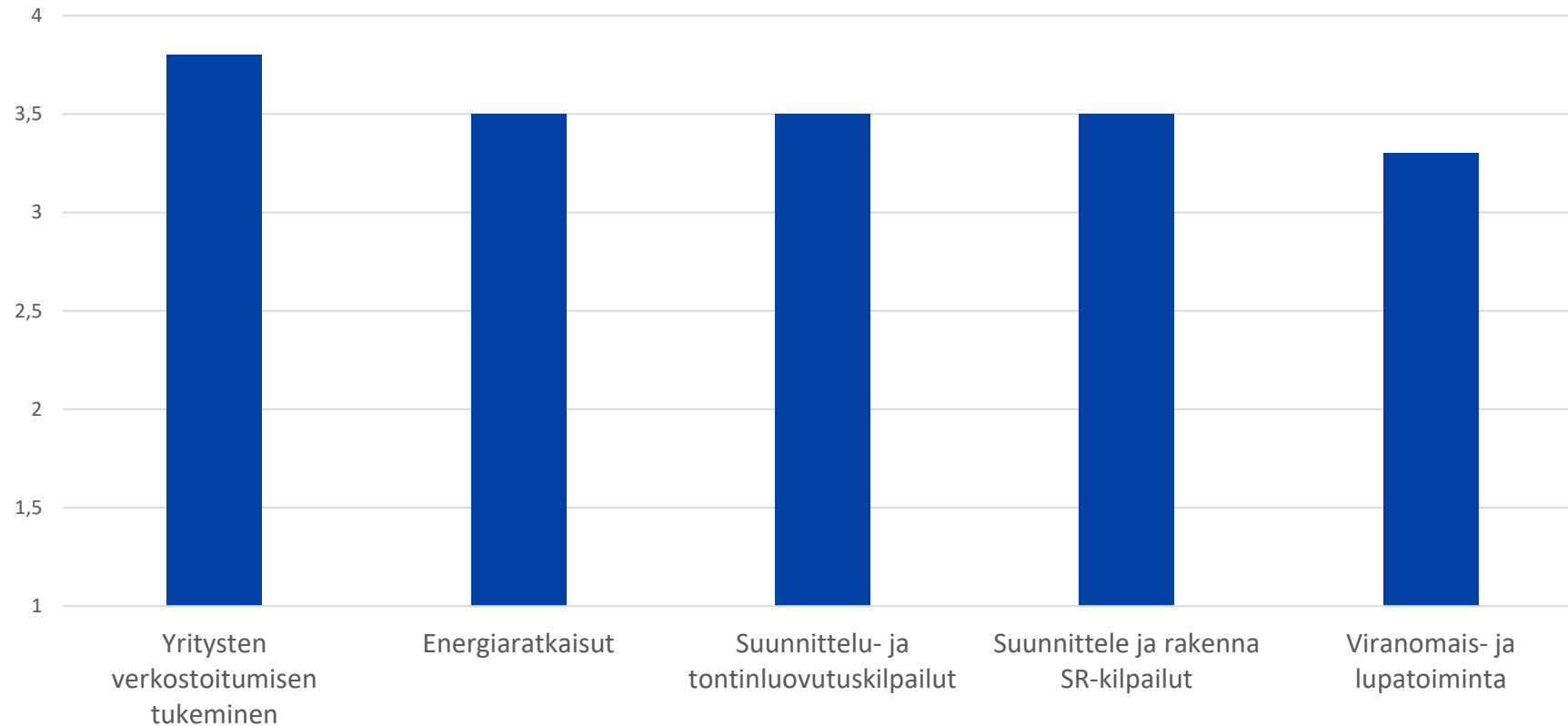
Koulutus ja neuvonta

- Ilmasto osana yritystapaamisia

Sitoumukset

- Allekirjoitettu ilmastositoumus kunnan ja yrityksen välille

Top 5 vaikuttavinta toimintamallia päästöjen vähentämiseen

Vantaa

Järvenpää

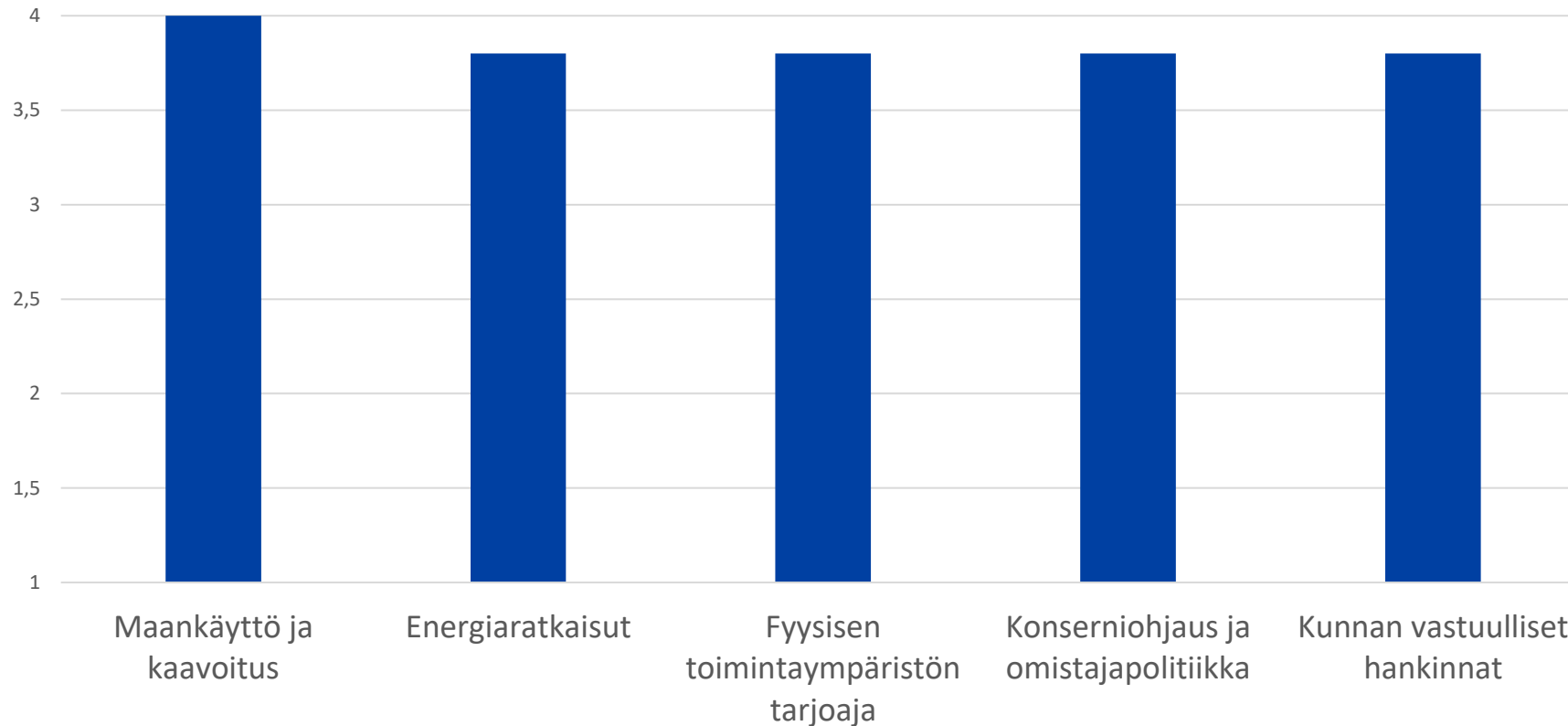

Kerava

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Top 5 vaikuttavinta toimintamallia alueen vihreän liiketoiminnan edellytysten parantamiseen

Vantaa

Järvenpää

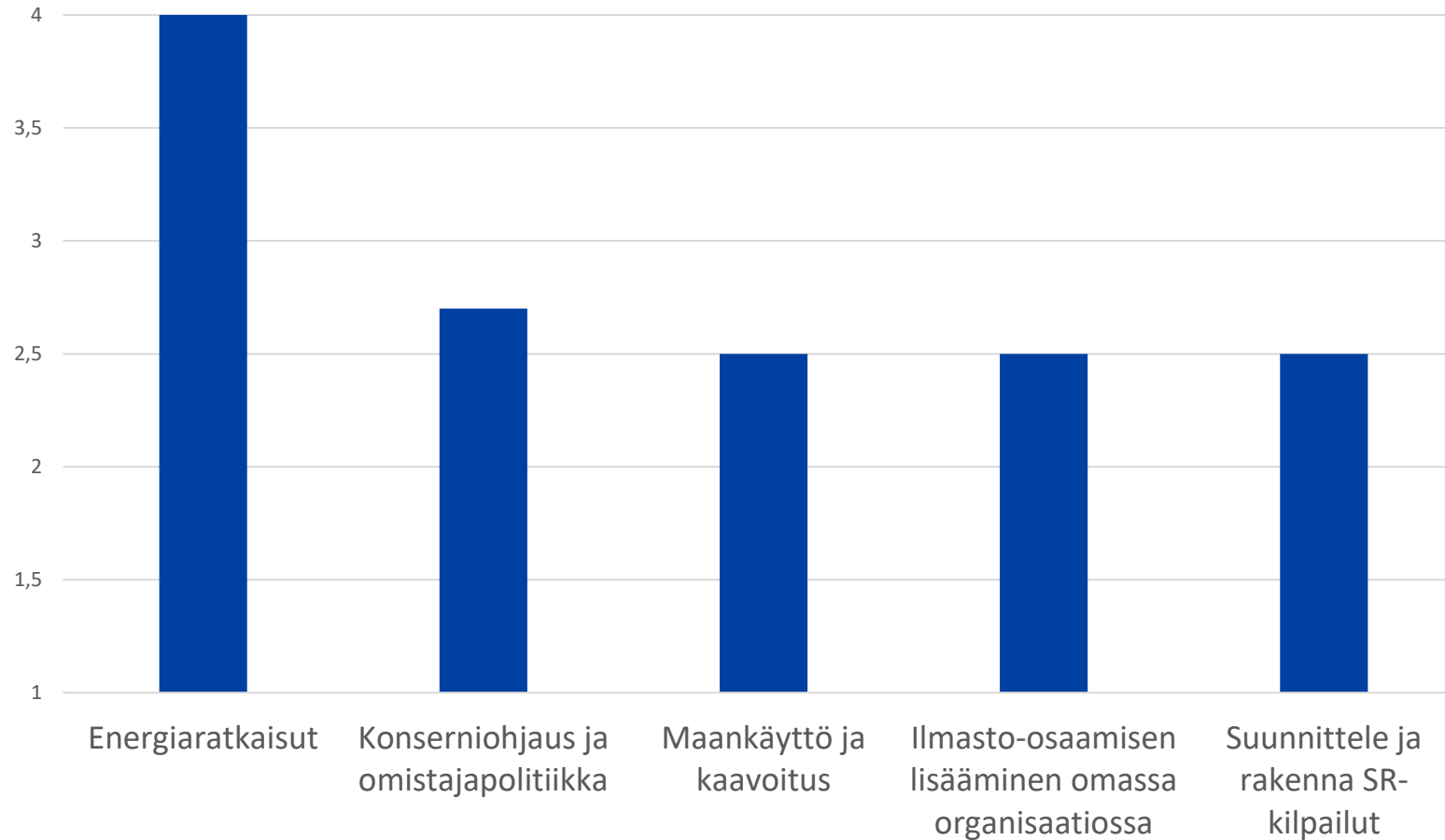

Kerava

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Top 5 vaikuttavinta toimintamallia alueen muissa ympäristötavoitteissa

Vantaa

Järvenpää

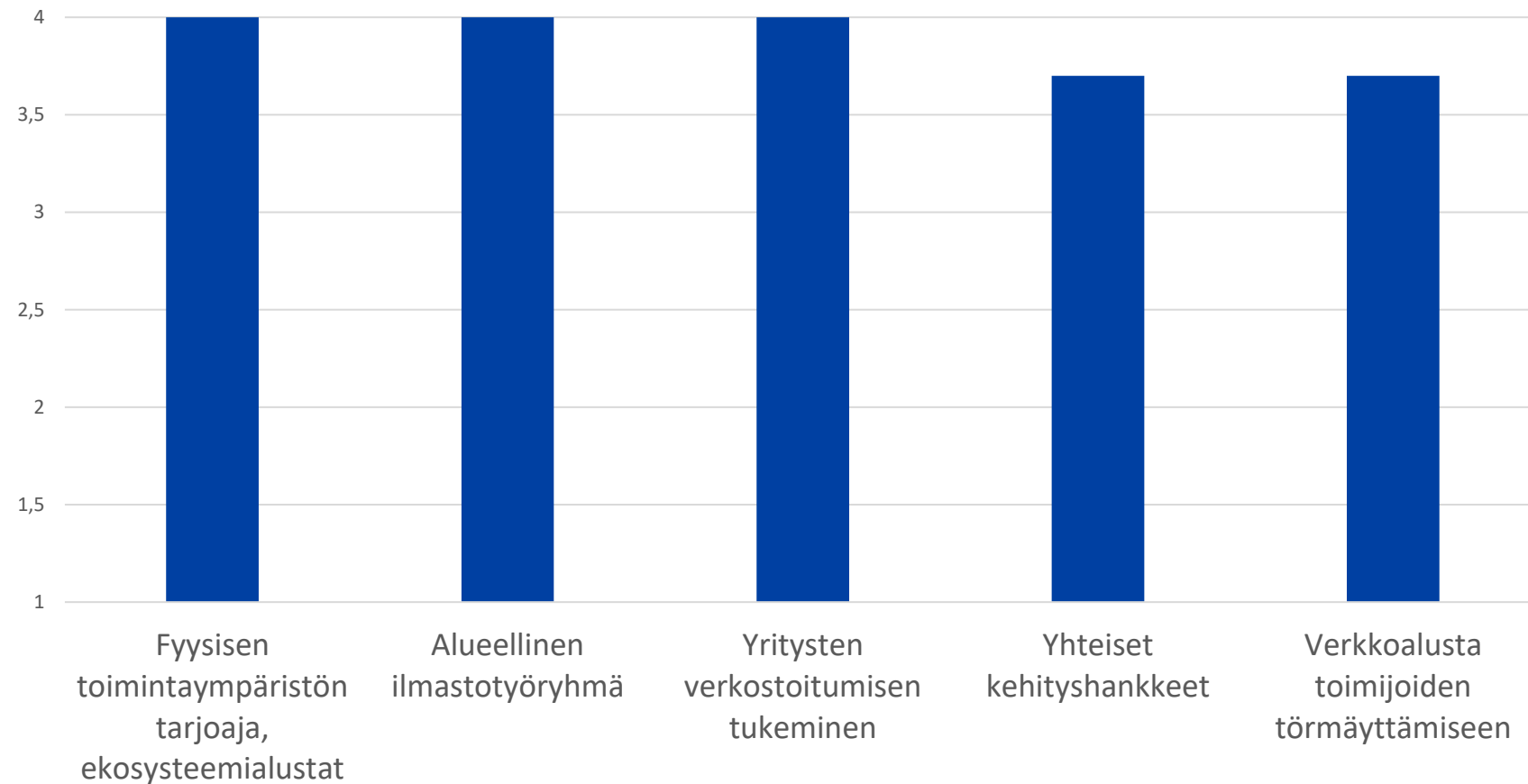

Kerava

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Top 5 vaikuttavinta toimintamallia kunnan ja yritysten vuorovaikutteisuuden lisäämisessä

Vantaa

Järvenpää

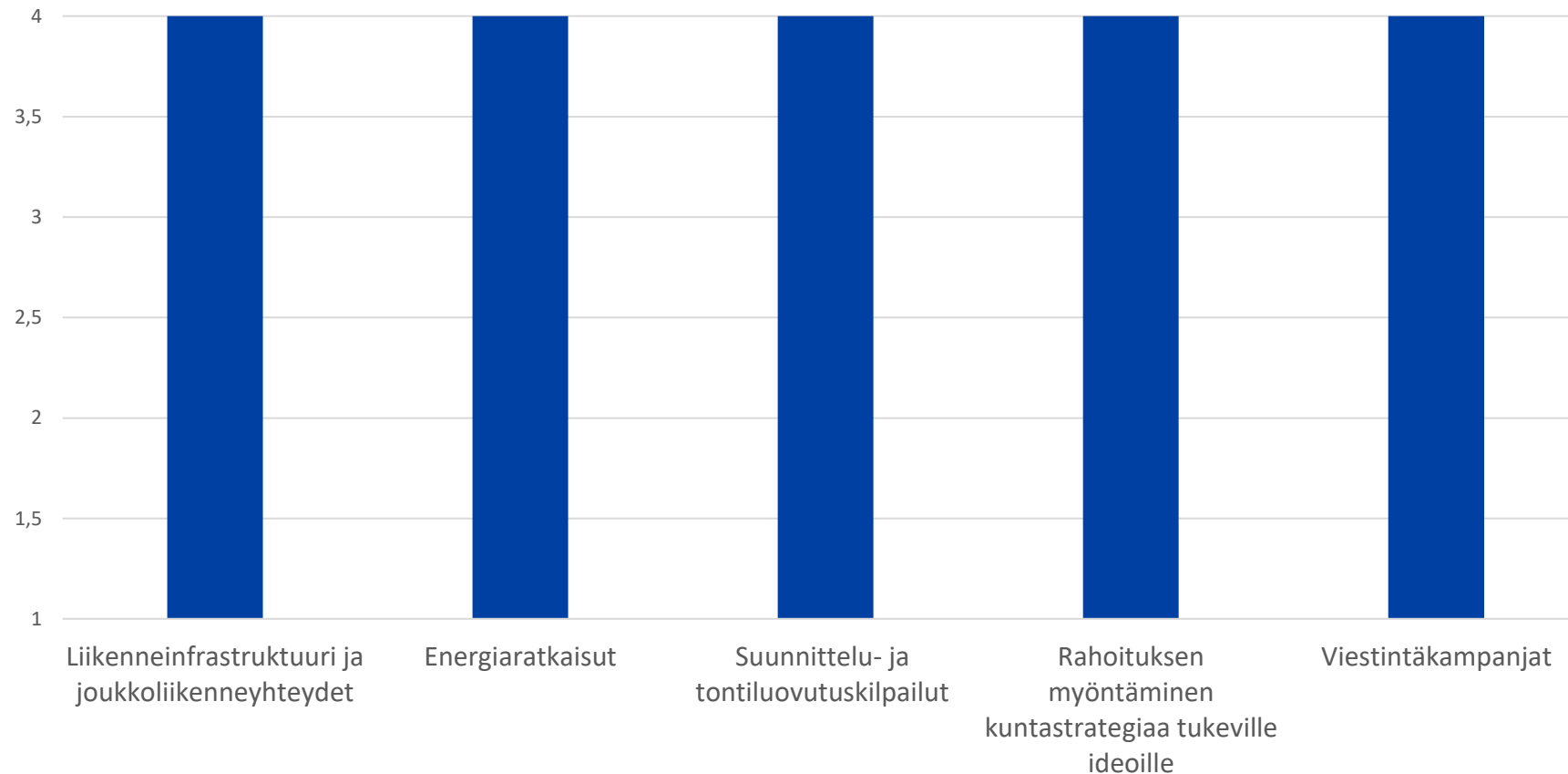

Kerava

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Top 5 vaikuttavinta toimintamallia kunnan ilmastoimagon parantamisessa

Suosituksset

- Sopivia toimintamalleja etsiessä on hyvä pohtia, **mitä toiminnalla tavoitellaan**.
- Keskimäärin toimintamallit vastaavat paremmin toisiin päätavoitteisiin kuin toisiin. Toimintamallikirjastosta löytyy paljon tukea alueen vihreän liiketoiminnan edellytysten parantamiseen, kunnan ja yritysten välisen vuorovaikutuksen sekä kunnan ilmastoimagon parantamiseen.
- **Huonoiten toimintamalleilla voidaan vaikuttaa alueen muihin ympäristötavoitteisiin**.
- Toimintaa suunniteltaessa on myös hyvä tunnistaa **kunnan omat resurssit**. On hyvä arvioida, onko jokin toimintamalli vaikuttavampi vähemmillä resursseilla ja miten nopeasti vaikutusta haetaan.
- On myös hyvä miettiä **kokonaisuutta kunnan ilmastotoimissa**: millaisia toimia tarvitaan, millä aikavälillä mitään toteutetaan ja millä resursseilla.
 - Hyvä suunnittelu: ei irrallisia kokeiluja
 - Yhdistele toimintamalleja ja luoda omalle kunnalle toimivia kokonaisuuksia.
 - Toimi pitkäjänteisesti ja koordinoitusti.
 - Arvioi toimintamalleja ja kunnan onnistumisia säännöllisesti,
 - Onnistuneista toimista kannattaa viestiä myös muille kunnille – näin saadaan parhaat opit jakoon sekä vertaisoppimista edistettyä!

Kiitos!